

Cursus Foto's bespreken

dec. 2008 t/m maart 2009

Dit is een verslag van de bovenstaande cursus bestemd voor het bestuur en de leden van AFV OBJECTIEF. De cursus is gegeven door de heer Pieter van Leeuwen op de avonden van 15/12/2008, 05/01/2009, 02/02/2009, 02/03/2009 en 23/03/2009. De hr. Van Leeuwen is schrijver voor o.a. PF, fotograaf en schreef een scriptie "Foto's Bespreken" voor de Landbouw Hogeschool te Wageningen.

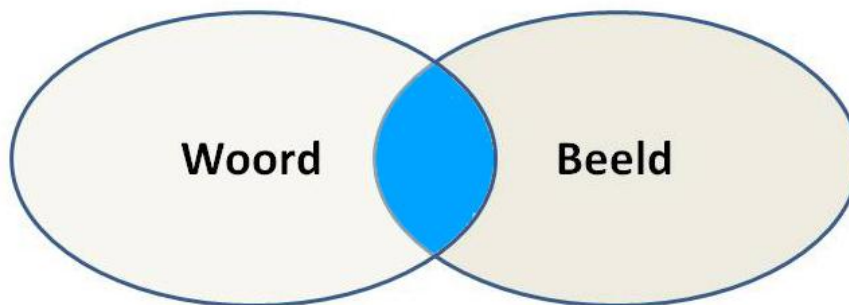
1) Greep krijgen op een foto

Dit is ook direct het moeilijkste punt van de cursus want eigenlijk draait het daar allemaal om. De cursus biedt hiervoor een aantal gereedschappen welke in de volgende hoofdstukken worden aangeboden.

2) De gereedschappen voor een foto bespreking

Voor elke foto is dikwijls een ander gereedschap noodzakelijk.

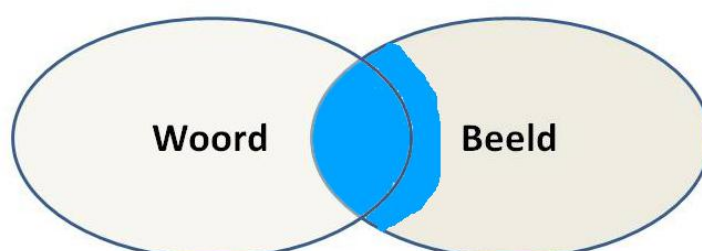
Het gebruik van die gereedschappen varieert ook per invalshoek ook wel de eigen bagage genoemd. Hoe kijk je naar de foto als specialist, filosoof, graficus, als nieuwswaarde voor de fotoredacteur, als socioloog, als kunstrecensent, als pedagoog, als noem maar op..... Al deze invalshoeken zoeken naar woorden om iets wat ze zien, te omschrijven en dat is dus niet uniform.

Woord en beeld overlappen elkaar dus maar voor een klein beetje. In onze cultuur hebben we voor woorden vaste betekenissen naar niet voor beelden. Welk beeld hoort nu bij bv. democratie?

In de clubs is het vaak een rommeltje, plaatjes kijken, ambachtelijk kijken (hoe is de foto gemaakt en met wat?), een foto zonder fouten is dus vaak een goede foto, een leuke foto, een mooie foto, dominante meningen heersen over besprekingen. Kortom er valt nog veel te verbeteren en te leren.

Specialisten kunnen meer woorden gebruiken voor getoonde foto's meestal d.m.v. vakjargon denk aan doortekening, gulden snede, etc. De cursus is dus bedoeld om meer woorden te krijgen voor het getoonde beeld zodat we elkaar beter begrijpen en dus ook het getoonde beeld beter begrijpen!

To zover is het, voor mij, begrijpelijk maar met een voorbeeld foto van **Gregory Crewdson** (onder) gaat het bij mij echt moeilijk worden. Deze fotograaf/kunstenaar maakt filmische foto's als of het een stilgezet filmbeeld is. Kosten nog moeite worden gespaard om met tientallen assistenten, auto's vol spullen een beeld te manipuleren cq. componeren. Kijk op internet naar meer van zijn werk.

Dit is wat de cursisten kregen voorgeschoteld.

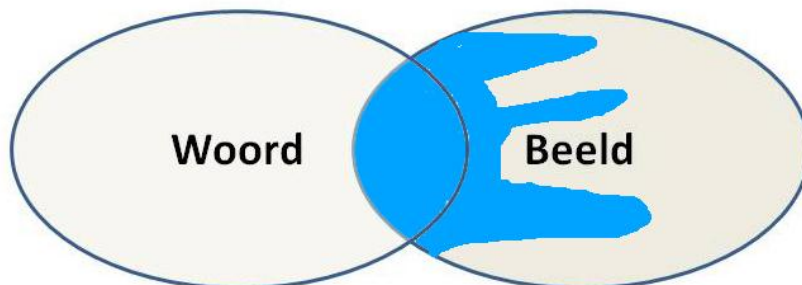

Het beeld heeft een mysterieuze uitstraling en sfeer maar wat moet je er mee? Dikwijls is de eerste indruk een beeld wat tunnelvisie bij de kijker oplevert, ik dacht bv. aan kampeers die hout voor een kampvuur zoeken. Je zit vast in je eigen verhaal en fantasie. Anderen kijkers dachten aan een executie maar dat klopte weer niet met de nonchalante houding van de vrouwen. De fotograaf in kwestie wil dus echt verwarring veroorzaken. Als het getoonde beeld goed bekijkt is het onlogisch en het klopt ook technisch niet maar het is wel ontzettend spannend.

De volgende cursusfoto is een juichende voetballer en daar stuurt de fotograaf ons direct naar zijn bedoeling nl. vreugde! Daar is geen twijfel mogelijk maar toch als je doorkijkt zie je meer nl. een tegenspeler die met gebogen hoofd in de onscherpte teleurgesteld wegloupt. We moeten als kijker dus doorkijken en niet direct in die tunnelvisie belanden! Als je deze sportfoto (genre) op zijn compositie beoordeelt, moet je je afvragen of het deel van de foto onder de elleboog van de speler wel zo mooi is? In dit geval eigenlijk onbelangrijk omdat de vreugde van het doelpunt op de voorgrond staat. De conclusie is dus dat elke genre een andere benadering nodig heeft.

Het genre van de foto bepaalt de kwaliteit, d.m.v. compositie, techniek, zeggingskracht, uitlichting, scherp/onscherp, etc. etc.

Isolationisten - Contextualisten

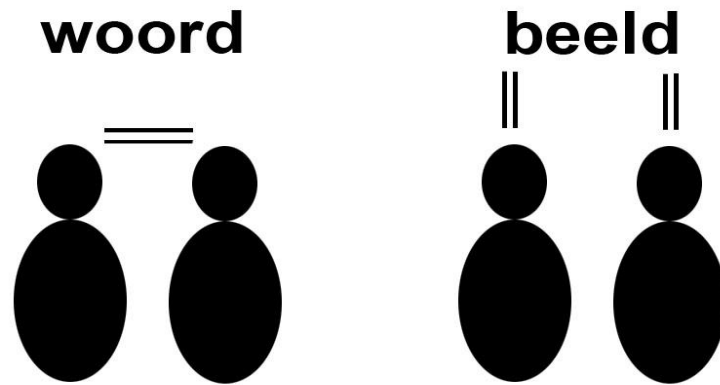
Na het voorgaande krijgen we beter grip op het beeld. Een nieuwe kreet wordt nu gelanceerd.

Isolationisten zijn dikwijls mensen die de foto puur als gegeven bekijken, geen verhaal er bij maar de vraag wat doet die foto voor mij cq. wat vertelt die foto mij. Ze willen absoluut dus geen voorkennis.

Contextualisten (slecht Nederlands woord?) zijn de mensen die alles willen weten nl. wie is de fotograaf, wanneer is de foto genomen, waar, met wat, waarom en in welke omstandigheid, ga zo maar door!

In de clubs wordt een foto bijna altijd geïsoleerd beoordeeld hoewel de maker vaak wel bekend is. De foto die niet goed valt of onduidelijk voor de kijker is, wordt voorzien van een context waardoor dikwijls de foto beter wordt begrepen of een beter wordt beoordeeld. Klopt de stelling dan wel dat één foto meer zegt dan duizend woorden?

Woorden zijn afspraken tussen mensen en worden aangeleerd. Bij praten weet bijna iedereen wat de ander bedoeld. Er staan voor ons heel veel woorden beschikbaar om zaken helder te formuleren.

Beelden daartegen worden getoetst aan eigen ervaringen (referentie kader) en ieder mens ontwikkeld in de loop der jaren zijn eigen beelden/kaders.

In de volgende foto wordt exact aangegeven hoe dit werkt. Schrijf 3 dingen op je die opvallen/ die je ziet en vraag dit aan een ander ook en de kans is zeer groot dat die totaal wat anders ziet dan zijn buurman terwijl het de zelfde foto is.

Dit is geen fotoclub of wedstrijd foto en vaak zal in een bespreking alles fout zijn maar je moet een foto leren lezen, dan zie je het verhaal en dan zullen dit soort foto's ook beter gewaardeerd worden door leden van fotoclubs en jury's!

Een kritische opmerking is wel op zijn plaats want de docent liet duidelijk merken dat het van een gerenommeerd Magnum fotograaf afkomstig is en durf je dan nog wel te zeggen of het minder goed is of de foto je totaal niet aanspreekt? Oordeel zelf!

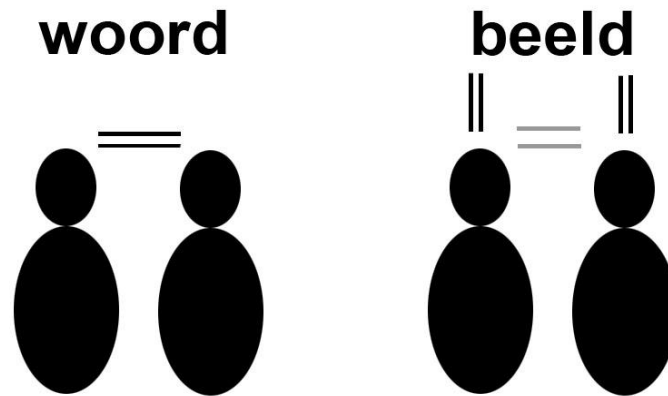
Er zijn 9 beeldelementen te herkennen

- Compositie (vorm en kader)
- Verhaal & symboliek
- Licht en toon
- Kleur
- Techniek
- Ruimte en perspectief
- Manipulatie (voor-, tijdens- en na de opname)
- Textuur of structuur
- Context

De volgende foto is heel duidelijk en heeft heel herkenbare beeldelementen zoals een verhaal, symboliek en context maar is wel ruimte voor eigen interpretatie. De discussie over deze foto kwam heel snel op gang natuurlijk omdat het heel herkenbare drama is en het druipt van de symboliek. De discussie ging natuurlijk in relatie tot de genoemde beeldelementen. Een fotograaf manipuleert altijd, bv. tijdens de opname door een bepaald standpunt in te nemen, zijn camera ergens op te richten en/of zijn camera af te drukken op één bepaald moment wat een "split second" kan zijn en dus niet het hele verhaal vertelt.

Veel cursisten meenden ook dat de gelegenheid ook meewerkt aan het uiteindelijke boeiende resultaat. Welke amateur fotograaf kan langs de lijn van een prof wedstrijd staan of is bij een brandhaard ergens in de wereld aanwezig?

Als we dus weten wat we zien, kunnen we de zelfde woorden gebruiken en leren begrijpen en beoordelen. Dit proces kun je ondersteunen door een “marketing tool” dat heet:

Het semantisch differentieel

Slecht- - - -Goed
 Eenvoudig - - - -Complex
 Plezierig- - - - Onaangenaam
 Intiem- - - - -Afstandelijk
 Actief- - - - - Passief
 Nuttig- - - - - Nutteloos
 Druk- - - - -Kalm
 Repetitief- - - - -Gevarieerd
 Gelukkig- - - - Bedroefd
 Chaotisch- - - - - Geordend
 Gladjes- - - - -Ruig
 Oppervlakkig- - - - Met diepgang
 Ontspannen- - - - - Gespannen
 Duidelijk - - - -Subtiel
 Serieus- - - - -Grappig
 Gewelddadig - - - -Vriendelijk
 Statisch- - - - -Dynamisch
 Emotioneel- - - - Rationeel
 Voor de hand liggend- - - - Verrassend
 Informatief- - - - Niet informatief

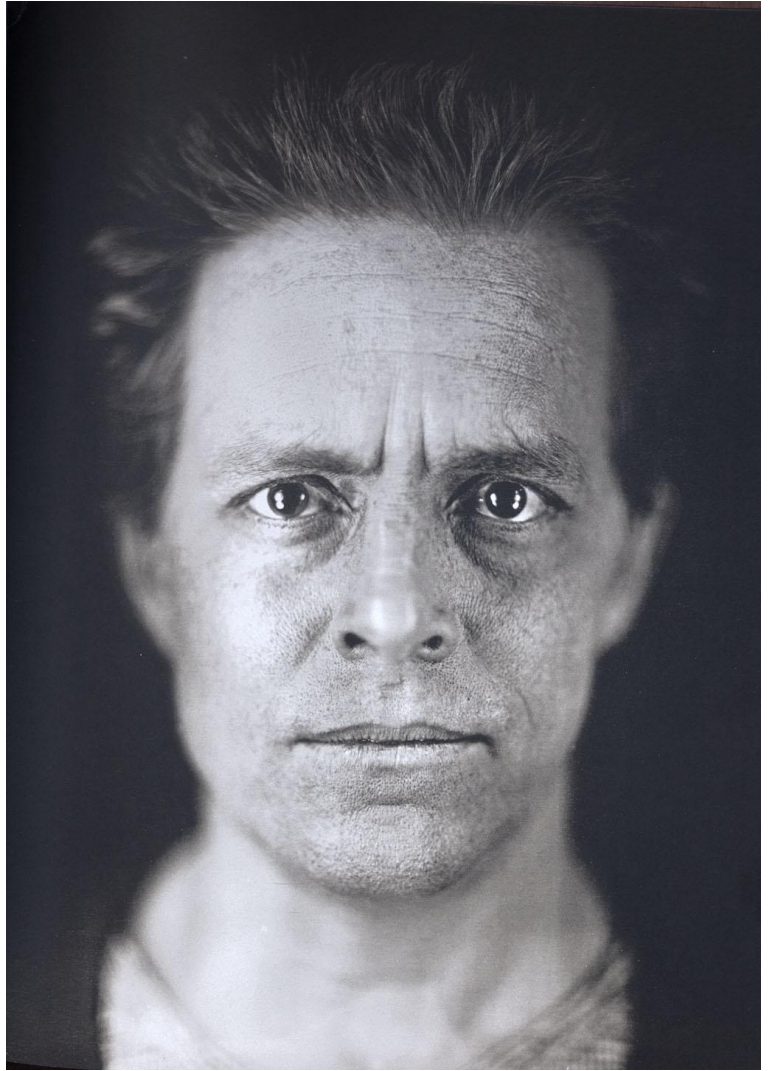
Door je beeld samen goed te ontleden, kun het beter benoemen.

Een volgende foto gaan we ontleden, wat zien we, wat is dat voor een man, wat denkt hij, hoe voelt hij zich? Met het semantisch differentieel kunnen we het (mogelijk) eens worden

Hierbij het voorbeeld;

Slecht ----- Goed
 Eenvoudig----- Complex
 Plezierig ----- Onaangenaam
 Intiem----- Afstandelijk
 Actief----- Passief
 Nuttig----- Nutteloos
 Druk----- Kalm
 Repetitief----- Gevarieerd
 Gelukkig-----Bedroefd
 Chaotisch-----Geordend
 Gladjes-----Ruig
 Oppervlakkig-----Met diepgang
 Ontspannen-----Gespannen
 Duidelijk----- Subtiel
 Serieus-----Grappig
 Gewelddadig ---Vriendelijk
 Statisch-----Dynamisch
 Emotioneel----- Rationeel
 Voor de hand liggend-----verrassend
 Informatief----- niet informatief

3. De invalshoek van de kunstrecensent op een foto

Hoe kijkt een kunstrecensent naar foto's, wat is zijn motief, wat is zijn bagage en wat is zijn filosofie?

Motief:

- *Gids voor het publiek
- *Sparringpartner voor de kunstenaar
- * Verkoper
- *Bepalen van het kwaliteitsniveau
- *Docent en coach

Bagage:

- *kunstgeschiedenis
- * overzicht hedendaagse kunst
- * kunstfilosofie

1 september 2008, agent en demonstrant bij de Republikeinse Conventie, Minnesota, USA, foto Tannen Maury/EPA

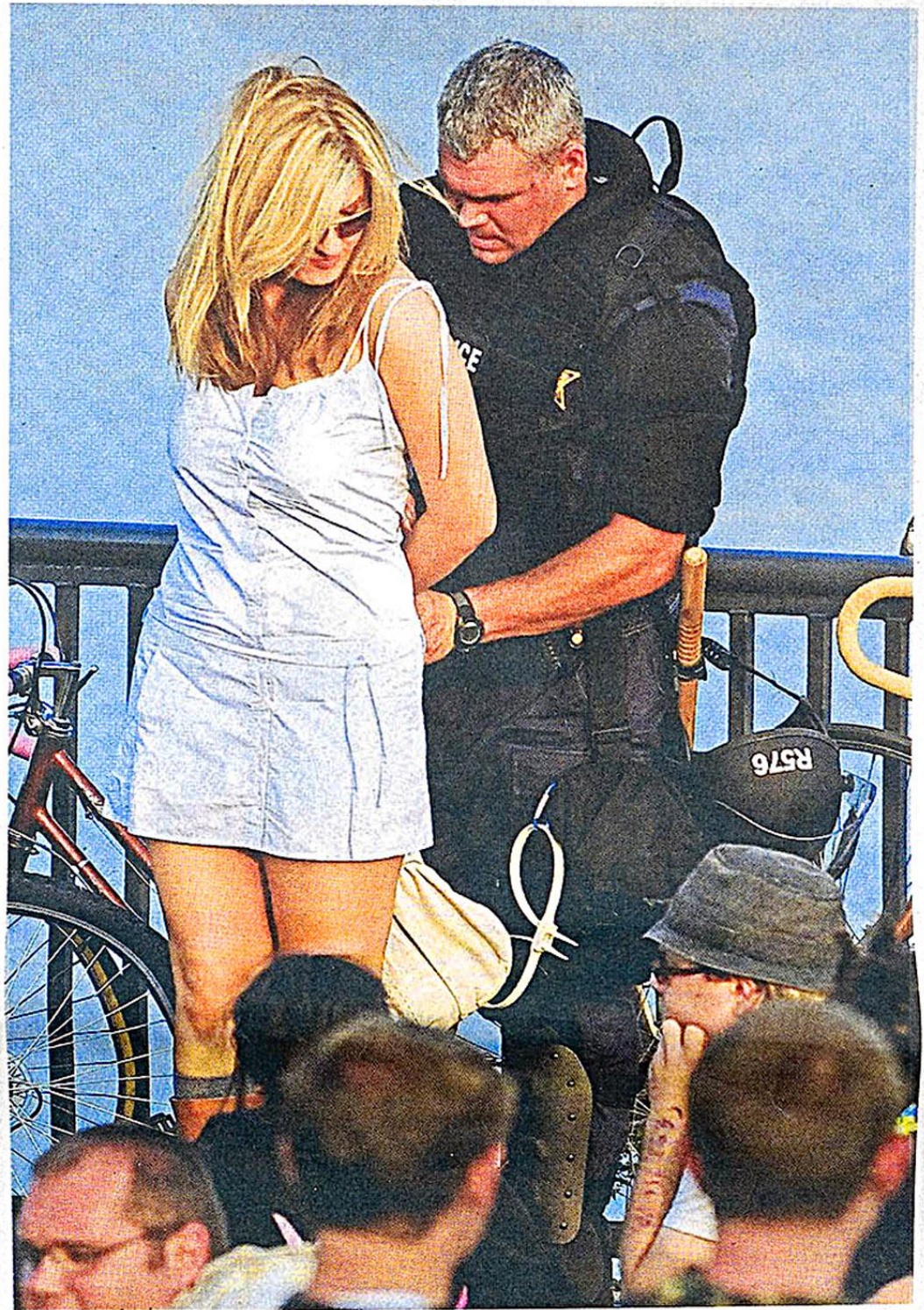
Is het een brug waarop dit tweetal staat? Het blauw op de achtergrond zou water kunnen zijn. Fietsen tegen de railing, dat doet Nederlands aan, alleen zouden ze bij ons met kettingen zijn vastgezet. De agent heeft zich gekleed alsof er met scherp op hem geschoten kan worden, hij draagt een kogelvrij vest. Op zijn bovenbeen is een pantserplaat bevestigd, ook zijn knieën zitten in beschermers. Voor de situatie waarin hij zich bevindt, lijkt hij wat overdressed. Wat voor vreselijks valt er te verwachten van de vrouw die hij vastheeft? Zij op haar beurt is underdressed, met haar geblondeerde haar en zonnebril oogt ze niet als een actievoerster.

Het korte katoenen jurkje dat ze aanheeft, hangt met een paar dunne bandjes om haar schouders, in het gedrang hoeft ze maar ergens achter te blijven haken en het jurkje zakt af. Dan is er nog niets aan de hand, ze draagt er een hemd onder, maar zo ga je niet protesteren, in ieder geval niet het soort protest dat de uitdossing van de agent rechtvaardigt. Alsof de agent dat zelf ook inziet, heeft hij zijn helm afgedaan, die bungelt aan de kinriem aan zijn wapenstok. Hij kijkt alsof hij met een ingewikkeld klusje bezig is. De spieren in zijn onderarm zijn gespannen.

Kennen die twee elkaar? Ze hebben dezelfde leeftijd, eind dertig zo te zien. Als hij een T-shirt en een spijkerbroek aan zou hebben en ze stonden in een huiskamer, zou dit een scène tussen man en vrouw kunnen zijn: schat, rits mijn jurk van achteren even dicht, wil je? Aan de broekriem van de agent is met een musketonhaak een dubbele tie-wrap bevestigd, zo'n moderne versie van een handboei. Ze zijn eenvoudiger aan te brengen, een sleutel heb je niet nodig om ze te openen, wel een grote tang. Met zo'n tie-wrap zal hij achter haar rug bezig zijn, de vraag is alleen: maakt hij haar vast of heeft hij een grote tang in zijn handen en maakt hij haar los?

Ook al kan de vrouw niet zien wat er achter haar rug gebeurt, ze volgt de verrichtingen met geamuseerde blik. Geen blik die je vaak ziet bij mensen die worden gearresteerd. Zij heeft in de gaten dat ze voor hetzelfde geld een verhouding zouden kunnen hebben, hij niet.

Hans Aarsman

Hier laat de recensent en fotograaf Hans Aarsman zien hoe je een foto kunt beschrijven (sorry voor de kleine lettertjes), natuurlijk is het zijn verhaal met de bagage van Hans maar hij observeert goed en daarna interpreteert hij ook. Nogmaals het is zijn waarneming, welk verhaal zie jij?

Filosofie:

- *Definitie van een foto
- * Is fotografie kunst?
- *Geven foto's de waarheid weer?
- *Zijn fotografen belangrijk?
- *Heeft fotografie de wereld veranderd?
- *Heeft fotografie ons bewustzijn veranderd?
- *Is een foto ethisch juist?

De stadia van kunstkritiek volgens Terry Barrett

- *BESCHRIJVEN*
(bespreken wat je ziet)
- *INTERPRETEREN*
(wat is het nut van de zaken in het beeld)
- *EVALUEREN*
(kort samengevat is dat wat je ziet goed of slecht)
Voor al bij clubs kan dit overgeslagen worden want het kan demotiveren

**Principes voor het interpreteren van kunst
according to Terry Barrett**

Kunst gaat ergens over en vraagt om interpretatie

Verantwoordelijke interpretaties laten een werk van zijn goede in plaats van slechte kant zien

Interpretaties bestaan uit overtuigende argumenten

Sommige besprekingen zijn beter dan andere

Geen enkele bespreking geeft de betekenis van een foto volledig weer, er kunnen strijdige en tegenovergestelde interpretaties zijn van hetzelfde werk

Een interpretatie gaat van een wereldbeeld uit

Een goede interpretatie vertelt meer over het kunstwerk dan over de bespreker

Interpretaties zijn niet zo zeer waar, maar redelijk, overtuigend, verhelderend en informatief

Goede interpretaties hebben samenhang, zijn relevant en omvattend

Gevoel is een gids voor interpretaties

Een interpretatie van een werk hoeft niet overeen te komen met de bedoeling van de fotograaf

Het onderwerp van een interpretatie is een foto en niet de fotograaf

Alle kunst gaat voor een deel over de wereld waarin hij is ondergedompeld

Alle kunst gaat voor een deel over andere kunst

Een interpretatie blijkt uiteindelijk een gemeenschappelijke onderneming waarbij de groep zich zelf corrigeert.

Een goede interpretatie nodigt uit om ieder voor zich te laten kijken en zelf door te gaan met interpreteren

NB: Je zou je kunnen afvragen of er niet te veel gefantaseerd wordt. Elke foto heeft ook ballast van zaken die er helemaal niet toe doen. Denk eens aan die fiets die tegen een hek staat!

De discussie over het bespreken van foto's is erg filosofisch en lijkt zweverig maar gaandeweg geeft de discussie in de groep steeds meer houvast bij het bespreken van foto's binnen een fotoclub. Fotografen en besprekers groeien ook en je ziet verschillende fases vooral in de mentale groei. Als voorbeeld mag je bv. moeilijke klassieke muziek noemen die met een goede bespreking en uitleg meer inhoud krijgen, dus meer begrip en vaak dus ook bewondering voor de uitvoerende en de componist . Dat gebeurt dus ook bij "onbegrepen" foto's

werkelijkheid
|
kunstenaar-
kunstwerk-
publiek
|
andere kunst

Joell Peter Witkin

Probeer dit ook eens met de volgende foto's:

WAT ZIE JE?
WAAR GAAT HET OVER?
HOE WEET JE DAT?

werkelijkheid
|
kunstenaar-kunstwerk-
publiek
|
andere kunst

Martin Parr

werkelijkheid
|
kunstenaar-kunstwerk-
publiek
|
andere kunst

Helmut Newton

4. Invalshoek: De psycholoog

- Hoe kijken mensen?
- Hoe verloopt het maken van een foto?

Perceptiepsychologie

- **Kijken en denken zijn versmolten**

Kijk eens snel naar dit plaatje (1 seconde) en vertel wat de verschillen zijn?

Het is een oud spelletje uit tijdschriften waarmee je dan een prijs kon winnen maar wat moeten wij er mee in de cursus? Op het eerste gezicht zijn de plaatjes gelijk maar bij een nadere bestudering komen de details in beeld. Dat geldt dus ook voor het bespreken van foto's!

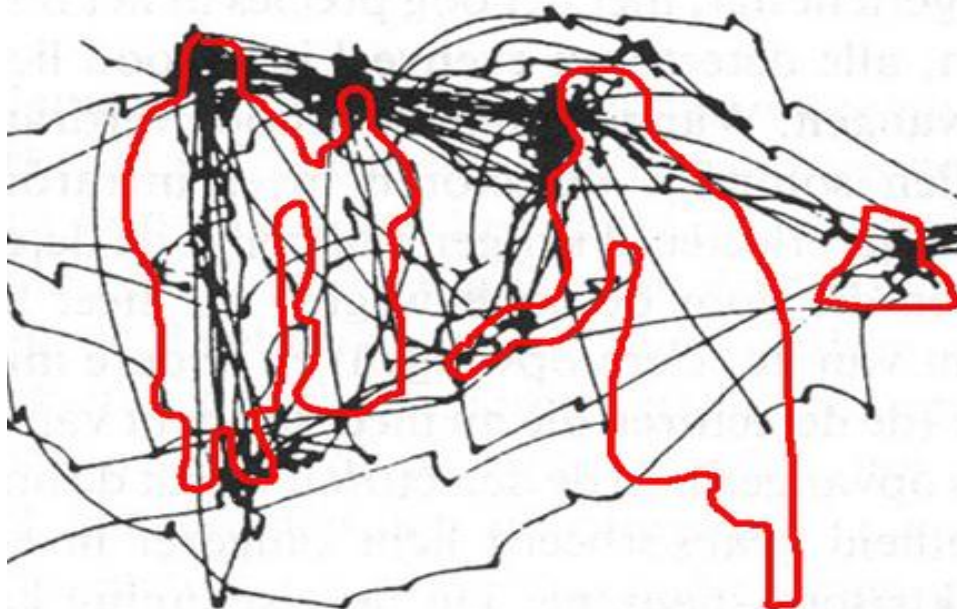
Wat zien we op de volgende foto?

Beschrijf wat je ziet en schrijf ze op in volgorde van zien zonder conclusies te trekken of te interpreteren.....

In het volgende plaatjes zie je hoe de gemiddelde mens met zijn ogen de afbeelding “scanned” of bekijkt. Met een camera op de ogen van de proefpersoon werden de oogbewegingen vastgelegd.

Zijn of haar ogen schieten naar de hoofden van de figuren en de rest van de afbeelding wordt nauwelijks of niet bekeken of herkend terwijl er veel meer te zien bv. de stoel, de schilderijen aan de muur, het krukje links etc. etc.

- Ons kijken wordt bepaald door de situatie
- Ons kijken wordt bepaald door onze achtergrond

Hoe kijkt een fotograaf?

Gericht op het detail

Rijkdom aan beeldelementen

Nadruk op verschillen

Gericht op het geheel

Beeldelementen minimaliseren

Beeldelementen groeperen

Nadruk op compositie en sfeer

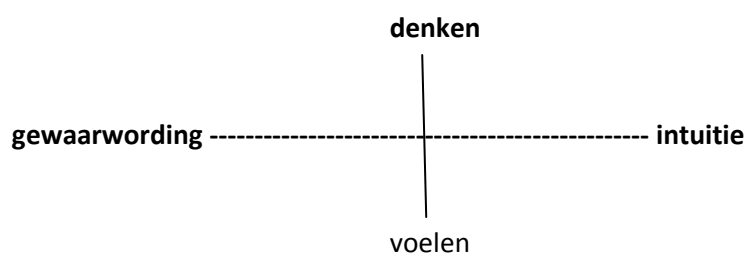
Deze fotograaf is duidelijk gericht op het geheel, een ogenschijnlijke wanorde zonder hoogtepunt of onderwerp toch kijkt het lekker, er is veel te zien maar niemand kijkt naar de fotograaf. Er is geen enkel contact met de fotograaf behalve die man misschien in het midden. De nadruk ligt hier op sfeer!

De fotograaf van de volgende foto is gericht op het detail, misschien zelfs een minimalist. Elk beeldelement heeft een doel zelfs het doosje met wormen op de grond!

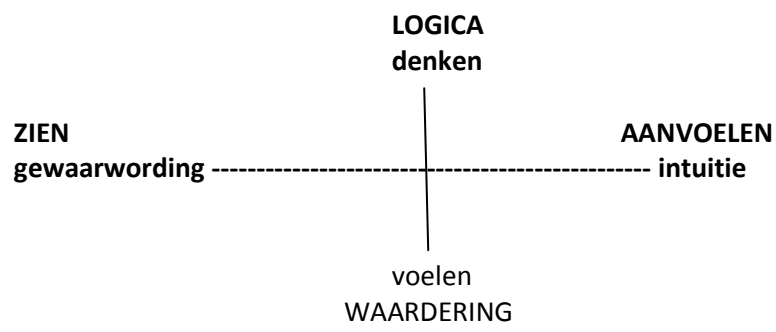
De persoonlijkheidstypes van Jung

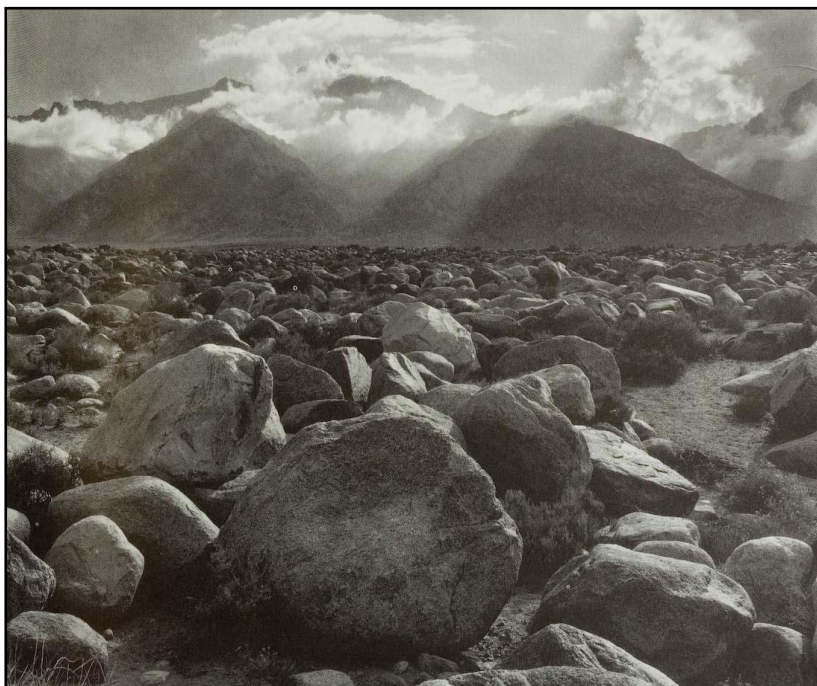
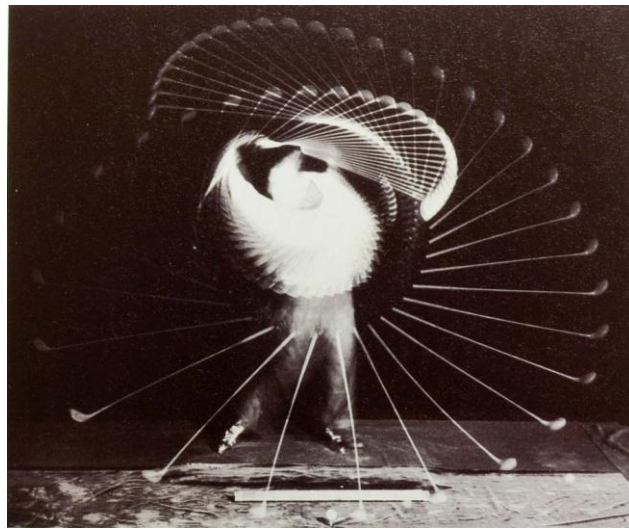
Welk persoonlijkheidstype zijn beide fotografen?

- De eerste een gewaarwording of gevoelstype?
- De tweede misschien een denker met intuïtie?

De persoonlijkheidstypes van Jung

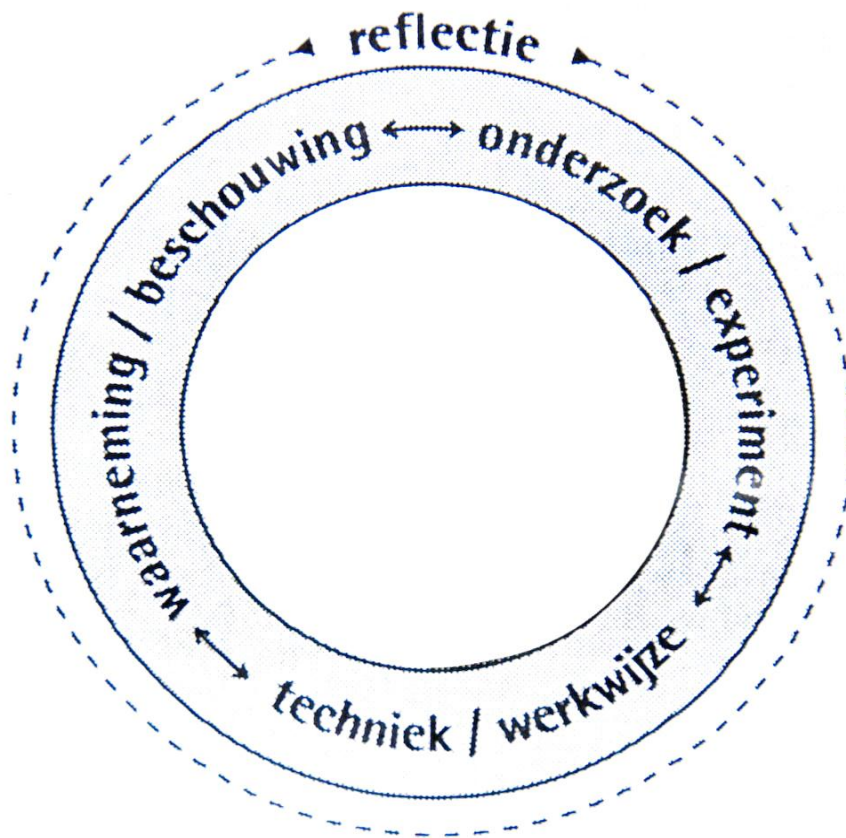

Welk persoonlijkheidstype ben jij als fotograaf?

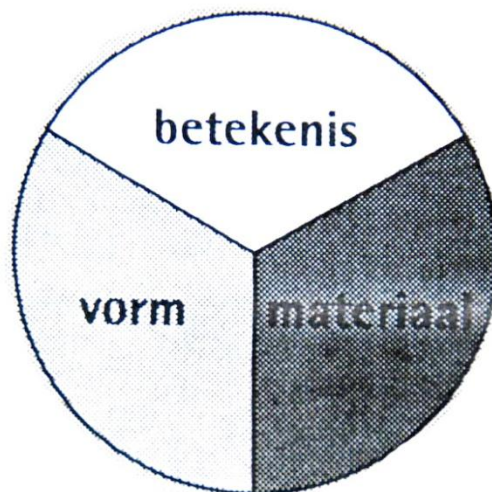

Hoe verloopt het creatieve proces?

Zien – Denken _ Doen

**Waar wil je het over hebben?
Hoe moet het er uit zien?
Wat is de beste manier?**

**Waar heeft de fotograaf het over?
Hoe heeft hij dat gedaan?
Was dit de beste manier?**

Ook voor ons als amateurfotografen of liever vrijetijdsfotografen kunnen met deze aanpak werken, maak een plan of ga je “ad hoc” op pad en fotografeer je alles wat voor de lens komt. Ik denk dat je met specialisatie als fotograaf verder kunt komen in je ontwikkeling als je onderdeel, wat je natuurlijk aanspreekt, van de fotografie meer uitwerkt en de mogelijkheden daarvan leert ontdekken.

Zien, denken en doen kan dus een leidraad zijn voor fotografen in fotoclubs.

Probeer bij een fotobespreking eens de volgende aanpak:

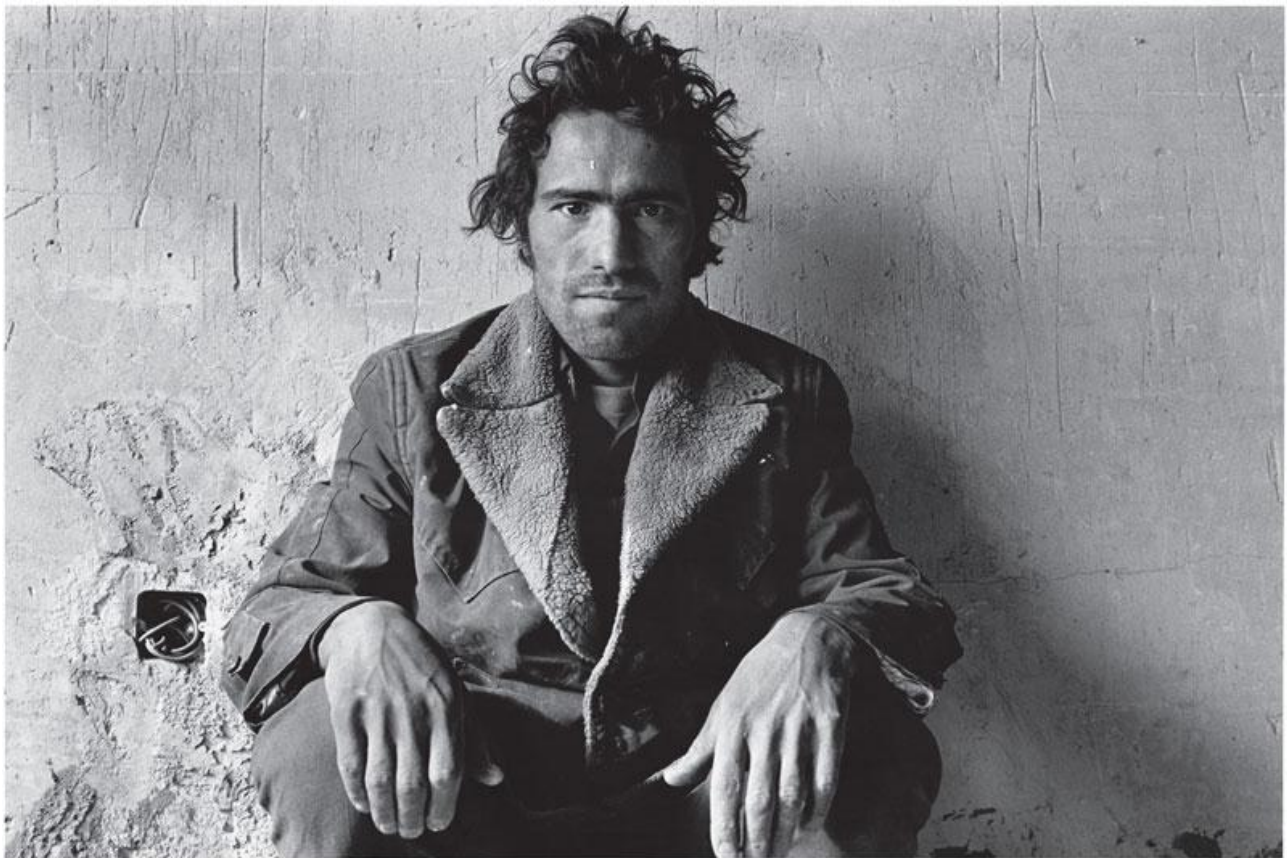
Noem 3 sleutelwoorden bij de foto op het presentatie bord daarna:

- + beschrijf de foto dus wat zie je zonder te interpreteren.
- + interpreteer wat je ziet
- + evalueer of de fotograaf dat heeft bereikt wat je ziet en wat jouw interpretatie is.

Als tussen oefening en vervolg op hoe kijkt een fotograaf, kun je van een foto het karakter of de soort fotograaf afleiden?

Als voorbeeld werd de Iraanse fotograaf **Kaveh Golestan** genomen;

Wie is deze fotograaf zonder voorkennis van zijn achtergrond? Kunnen we, door goed te kijken zien welk type mens/fotograaf achter de camera staat? De lange discussie levert een niet eenduidige mening op want hij kan geëngageerd zijn of gewoon een vakman die mooie en goede foto's wil maken om zijn brood te verdienen?

5. De Invalshoek: De filosoof

Wat is filosoferen?

Wat is nu schoonheid, wat is mooi? Een ieder heeft daar zijn eigen idee over maar is er ook een gewogen norm? Ja die is er wel zeker;

1. Een uitgewogen vorm, een balans
2. Licht en kleur roepen een sfeer op
3. Als of er een "hogere hand" is
4. Mooi is vaak zeldzaam en kostbaar
5. Iets is mooi als het de perfectie van de natuur benadert
6. Iets is mooi als het symbolen heeft of symbolische waardes vertoont
7. Iets is mooi als het kernachtig en overzichtelijk is
8. Iets is mooi als het gevoel treffend wordt verbeeld
9. Iets is mooi als het verrassend anders is
10. Mooi is ook kwaliteit
11. Schoonheid kan bij de maker liggen maar ook bij de toeschouwer.

Laten foto's de waarheid zien?

Is fotografie kunst?

Wat is het belang van fotografie?

Kan fotografie de wereld beter of slechter maken?

Wat is door digitaal veranderd?

Bovenstaande vragen zijn moeilijk te beantwoorden maar er zijn wat antwoorden te bedenken.

1. Fotografie verschaft kennis aan de kijker
2. Fotografie kan de kijker begrip geven
3. Fotografie is per definitie manipulatief maar hoever moet je gaan of mag je gaan?
4. Fotografie verschaft herkenning bij een verhaal of bij de werkelijkheid
5. Fotografie is ook vervanging van de werkelijkheid
6. Fotografie is een stimulans om de werkelijkheid op te zoeken
7. Het beeld kan ook afkeer veroorzaken

Fotografie vergeleken met film, waar zitten de verschillen en de overeenkomsten?

1. Film geeft minder ruimte voor fantasie bij de kijker maar wel bij de filmmaker
2. Film is een sneller medium, er is nauwelijks tijd om er over na te denken en daar maken de filmers gebruik/misbruik van
3. Film is minder manipulatief maar meer suggestief
4. Film is een doorontwikkeling van de tekening, z/w foto, kleuren foto, diapresentatie
5. Film is meer verhalend en direct
6. Film is vaak grootschalig (teamwork) terwijl fotografie van één persoon komt
7. Fotografie is toegankelijker zeker nu met de digitale middelen

Probeer eens antwoord te geven op de gestelde vragen, prent ze in je hoofd als naar een fotoclubfoto kijkt, de antwoorden kunnen je gereedschap geven om de gepresenteerde foto te bespreken en te beoordelen. De cursus komt hiermede tot een eind met een gevoel dat we pas aan de antwoorden op de vraag; "hoe bespreken we en beoordelen we foto's" begonnen zijn. Oefening baart kunst maar de cursus is m.i. een van een onschatbare waarde voor het uiteindelijke doel nl. een goede fotobespreking binnen AFV OBJECTIEF.

6. Samenvatting en nabeschuiving van de cursus

In de samenvatting/nabeschuiving heb ik een dilemma, “hoe draag ik de cursus over aan de leden van Objectief? “ Als ik heel eerlijk ben, acht ik dat een bijna onmogelijke taak vooral ook omdat ik een tussenpersoon of doorgeefluik van Pieter van Leeuwen (de docent) ben en ik voeg automatisch mijn eigen invalshoek toe net zoals als directe deelnemers hun eigen interpretatie aan de cursus toevoegen. Toch zijn de hoofdlijnen van de docent m.i. goed in dit stuk weergegeven. Met deze toevoegingen in het achterhoofd moet ik concluderen dat ik erg veel geleerd heb en ik hoop na het lezen van dit stuk jullie ook! Het oppervlakkig kijken met dan de opmerking; ik vind het een mooie of minder mooie foto is op de clubavonden dan definitief voorbij. De cursus heeft mij nog meer leren kijken vanwege de meegegeven en beïnvloedbare bagage van de cursus.

Leren zien, zoeken naar de betekenis van de foto, wat bedoelde de fotograaf met de foto, welke emoties schuilen achter de foto, enz. enz.? We moeten dus af van de gemakkelijke opmerkingen als fotoclub maar hoe gaan we dit doen? Als wij als leden van AFV OBJECTIEF een foto bespreken, zijn het dikwijls een paar enkelingen die het woord voeren en de anderen knikken of zeggen helemaal niets. Vaak hebben mensen moeite om zich in een groep te uiten want het is toch maar “onzin” wat ik zeg of ben ik wel goed genoeg fotograaf om kritiek te leveren? We missen als club dus veel meningen, vooral gemotiveerde meningen en dat moet dus beslist anders! Meninge zijn percepties van kijken, ze kunnen anderen beïnvloeden soms zelfs overtuigen zonder je eigen mening geweld aan te doen.

Samenvattend kan de inhoud van mijn perceptie van de cursus door het goed te lezen en er over na te denken, je leren beter en genuanceerder beter te leren kijken, dus beter beoordelen van harte aanbevelen. Luister ook naar wat anderen over een foto zeggen en vorm dat vooral je eigen mening.

Het bestuur van AFV OBJECTIEF zal moeten nagaan hoe we de meningen, ook de onuitgesproken meningen, beter tot hun recht kunnen laten komen op de clubavonden. Ik denk zelf aan het vormen van kleinere groepen waardoor praten gemakkelijker wordt of zelfs denk ik aan een schriftelijke gemotiveerde mening/beoordeling waarbij onze website misschien een rol zou kunnen gaan spelen. Daarna kunnen we op een reguliere clubavond al deze meningen bundelen en toetsen.

Cees Jongewaard

Hoofddorp

Augustus 2009